

ॐ

तत्सत्परमात्मने नमः

पीतृभक्त श्रवण

नाटकना ऑपेरा.

श्री आर्य नीति सुखेव नाटक सोसायटी मोटे
व्यनार

गणपतराम वेठालाह लिङ्गनाथ

अपावी प्रसिद्ध करनार

युनीसाल सांकणयंह गाभावाणा.

अनंता

आवृति १ वी.

प्रत २०००

(सर्व हक्क स्वाधीन.)

अमडावाड-शाहापुर वनभाजी वांडा ११ पोणमां हरीलाल
हलपतरामे गोताना " अथो, ५ " प्रेसमां अणो.

संवत १९७०

सने १९१४

कीमत ३. ०-२-०.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
 ગાંધી યાત્રા મંડળ

૫૨૬૮ ક-૨૪

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૫૮

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ પિતૃભક્ત શ્રવણ

વિષય ૬ - ૨૩

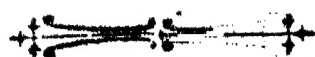
પ્રેમાનંદ કવીશ્વરે, ગુર્જરી ગીરાની ગાદી
સ્થાપન કરીને વાણી ગુર્જરી બળવી છે
સામળ ને દયાશસ્ત્રે માતૃ તણુ માન બળ
ગુર્જરી પ્રજાની સૌથી સેવા તો બળવી છે
કવીશ્વર દલપતે યથાશક્તી ભેળુ કરી
સાચવી શોભાવી કાવ્ય લગની લગાવી છે
આજ ગણપતરામે ધસને નમાવી શીશ
ગુર્જરી વાણી રાણીની વડીલાત સાચી છે

ગણપતરામ જોડાભાઈ ભટ્ટ.

ॐ श्रीपरमेश्वराय नमः

પીતૃભક્ત શ્રવણ.

નાટકનો દુંકસાર.

અંક પહેલો.

સુત્રધાર, નટી—દધીર સ્તુતિ, વસ્તુસુચન
તથા બાળાઓનું ગાયન.

પ્ર. ૧ લો.—બનેલેલા નગરીમાં શરયુ ત્રટે નીવાસ કરનાર શાન્તવન
ઋષિ તથા જ્ઞાનવતી ઋષિ પત્નિના ઉદરથી ઉત્પન્ન થયેલો
શ્રવણકુમાર પોતાના મકાનમાં માતા પિતાનું પુજન કરી
આરતી ઉતારે છે. ત્યાં દુર્ગામસાદ તથા તેની સ્ત્રી મંછાબાહ
તેનો પુત્ર ઠંઠનપાળ વિગેરે અન્યજન સમાજ વર્ગમાં
ઠંઠનપાળની ઉદ્ધતાઇ અને શ્રવણની પીતૃભક્તિનો ઉપદેશ.

પ્ર. ૨ જો—ઠંઠનપાળ પોતાના મકાને આવી ડોસા ડોસીને તીરસ્કાર
આપે છે, તેવામાં પરગામથી શ્રવણનો સાળો અલખેશ્વરામ

આવી પોચતાં તેની બેન પ્રભાવતીને પીથેર તેડી જવાનું
સમજાવી શ્રવણના મકાન તરફ જાય છે.

પ્ર. ૩ બે-શ્રવણ માતપિતાને હોદ્દાળામાં પધરાવી ઝુલાવે છે. ત્યાં
ઠંઠનપાળ તથા અલબેલારામ આવી પ્રભાવતીને તેડી જાય છે.

પ્ર. ૪ થા-વીણાધર નામનો મહંત સાધુ છોકરાઓને સાધુ બનાવી
લઈ જાય છે. ત્યાં જીવણ તથા ગરબડના પિતા આવી
પોતાના છોકરાની માગણી કરે છે, શ્રવણદુમાર દશરથરાજની
કચેરીમાં માતપિતાની આંખોને સારી કરવા માટે દવાનું
પુછવા જાય છે સંત તથા શ્રવણનો વાદવીવાદ પીતૃભક્તીના
પ્રમાણ સાંભળી સંત વીણાધર દાર પામી ચાલ્યો જાય છે.

પ્ર. ૫ મો-દુર્ગાપ્રસાદનું ઘર મંછાડોશી દેવ શેવા કરે છે ત્યાં ઠંઠનપાળ
તથા તેની સ્ત્રી લાડવઘની વાતચીત, ડોશીની શીખામણ,
દેવશેવા દાંડામાં નાખી ઠંઠનપાળ લાડવઘની આરતી ઉતારે છે.

પ્ર. ૬ ડો-દશરથરાજની કચેરી વસીજી તથા શ્રવણનો સંવાદ માતા
પીતાની આંખો સારી થવા માટે અગ્નીદેવે આપેલા આપ
નીવારણનો અડસટ તીરથની યાત્રાનો ઉપાય સમજી માતા
પીતાને યાત્રા કરાવાનો ટેક લઈ શ્રવણ સ્વપ્નદે જાય છે.

પ્ર. ૭ મો-અલબેલારામની માને મંગળાવદ્ નચાવે છે, અલબેલારામ
પરગામથી પ્રભાવતી સાથે આવી ચડે છે, સામુને દુઃખ
દેનારી મંગળા સંતાઈ જાય છે.

પ્ર. ૮ મો-શ્રવણરામ, ગરબડ, રસ્તામાં વાતચીત કરે છે, શ્રવણ દશરથ રાજની ક્યેરીમાંથી આવે છે, પીતૃભક્તનો ઉપદેશ આપે છે. કાવડ બનાવવાને કેવળરામ સુતારને સમજાવી ગરબડને પીતૃ-ભક્તીનો ઉપદેશ આપી સ્વગ્રહે જાય છે, પાછળથી ઠંઠેનપાળને છટકેલી લાડવધની ગમ્મત.

પ્ર. ૯ મો-દશરથરાજ, શ્રવણની પીતૃભક્તિનાં વખાણ કરી વસીષ્ઠમુની સાથે વાર્તાવિનોદ કરે છે, બહારથી ડુડી પીટનારનો અવાજ સંભળાય છે. શ્રવણ માતાપીતાને યાત્રા કરવા જતો સાંભળી રાજ તથા ગુરુ બન્ને શાન્તવન ઋષિના આશ્રમે શ્રવણ દ્વારે જાય છે.

પ્ર. ૧૦ મો-શ્રવણ માતાપીતાને યાત્રા લઈ જવાની તૈયારી કરે છે, ત્યાં બ્રાહ્મણો નમ્રજનો, મહારાજ દશરથ, ગુરુ વસીષ્ઠ વીગેરે આવે છે. પીતૃભક્તિમાંજ આનંદ મનનાર શ્રવણ સર્વને પીતૃભક્તિનો મહોમા સમજાવી માતાપીતાને કાવડમાં બેસારી કાવડ કાંધે ધરી યાત્રાર્થે વીદેશ નીકળે છે.

અંક બીજો.

પ્ર. ૧ લો-પ્રયાગરાજ્યમાં માતાપીતાને સ્નાન કરાવી ત્રીવેણીના સંગમ ઉપર બ્રાહ્મણોને દક્ષણ આપતાં પૈસા ખુટી જવાથી ચમુનાજી પાસેથી મોનામોરો મેળવી બ્રાહ્મણોને દાન અને પીતૃભક્તિથી પ્રસન્ન થયેલા ચમુનાજીનો આશીર્વાદ.

પ્ર. ૨ જો-પ્રભાવતીને પુત્ર જન્મતા આનંદ પછીથી પોતાના સાસરે જવાની તૈયારી અન્નપેલારામના સ્નેહને વશ થઈ, શ્રવણ પુત્ર કનકકુવરને મોસાળમાં મુકી પ્રભાવતી જાય છે પાછળથી અન્નપેલારામનો સાસુ સસરા આવી રંગતાળી ગાય છે. તે મંગળાવહુની માનતા પુરી કરે છે.

પ્ર. ૩ જો-સાધુ થયેલા, જીવજીરામની સતિ સ્ત્રી માલતી પોતાના સ્વામી વિયોગથી ચિન્તા કરે છે. પ્રભાવતી આવી મળે છે. તે પોતાના સ્વામીને યાત્રાએ ગયેલા જાણી યાત્રાના સ્થળમાં શોધવા નીકળે છે, માલતીના કહેવાથી જીવજીરામને વીણાખરના મંદીરે શીખામણ આપી સુધારવા જાય છે. ઠંઠેનપાલની ઉદ્ધતાને સતિનું અપમાન કરવાથી પ્રભાવતી આપ દેહે ઠંઠેનપાલને કાઢ નીકળે છે.

પ્ર. ૪ થો-જગન્નાથજીના મંદીરે માતાપીતાનું પુજન કરતા શ્રવણને રાજા તથા પૂજારી વીગેરેનો સંવાદ. પીતૃભક્ત સર્વોપરી ધર્મ છે તેના પ્રમાણે શ્રીજગદીશ પ્રગટ થઈ શાક્ષી પુરે છે, રાજા શીખ્ય થાય છે શ્રવણ કાસી તરફ વીદાય થાય છે.

પ્ર. ૫ મો-વીણાધરના મંદીરે, રહેલો જીવણુરામ મંજુરી કરવાના કંટાળાથી સમજી શ્રવણની પાસેથી ઉપદેશ પામવા ઢાંગી ગુરુનો ત્યાગ કરી કાશી તરફ જાય છે, પાછળથી માલતી તથા પ્રભાવતી આવી વીણાધરને ઉપદેશ આપી કાશી તરફ યાત્રાએ જાય છે.

પ્ર. ૬ ઠો-દુર્ગાપ્રસાદના મકાને, ઠંઠનપાળને કોડ નીકળેલા જોઇ છટકેલી લાડવઘ ઠંઠનપાળને તજી નાશી જાય છે ઠંઠનપાળ સ્ત્રીના તીરસ્કારથી કંટાળી માતપીતાની સેવા સાચી સમજી શ્રવણ પાસે ઉપદેશ લેવા જાય છે.

પ્ર. ૭ મો-જંગલમાં શ્રવણ પાસે દેવીઓ બળીદાન માગે છે, શ્રવણની કસોટી થતાં પતૃભક્તિથી પ્રસન્ન થઇ ચંડીકા આશીર્વાદ આપે છે.

પ્ર. ૮ મો-જંગલમાં લાડવઘ એકલી વીચાર કરે છે. પ્રભાવતી માલતીનો મેળાપ થાય છે, લાડવઘને સુધારી કાશી તરફ લઇ જાય છે.

પ્ર. ૯ મો-રસ્તામાં જીવણુરામ તથા ઠંઠનપાળનો મેળાપ થતાં પીતૃભક્તનો ધર્મ સમજવા, ઉમંગથી શ્રવણની શોધમાં કાશીજી તરફ જાય છે.

પ્ર. ૧૦ મો-શ્રીકાશીવિશ્વનાથના મંદીરે, શાસ્ત્રીઓ સંન્યાસીઓ કાશીરાજ સાથે પીતૃભક્તનો સંવાદ ઠંઠનપાળ જીવણુરામનો મેળાપ સતિ પ્રભાવતી માલતી લાડવઘ સવ સ્વામી મેળાપથી આનંદ પામે છે, શ્રવણ વિશ્વનાથની સ્તુતિ કરતાં. કાશીવિશ્વનાથ પ્રગટ થઇ, પીતૃભક્તનો વીજ્ય સમજાવે છે.

અંક ત્રીજો.

- પ્ર. ૧ લો-અલખેશ્વરમ મંગળાવહુને, વલુરા વીલાશતું અંતર ચોપડાવી
ચાણુકથી સમન્નવી શીખામણુ આપી સુધારે છે.
- પ્ર. ૨ જો-બદ્રીકદારમાં યાત્રા પુર્ણ થવાની વાણી બદ્રીકદાર તરફથી
સાંભળતાં શ્રવણુ હર્ષ પામે છે, પ્રભાવતી બરફમાં ગળે છે,
સતી ધર્મનો વિજય સંભળાવી પ્રભાવતી ફરીથી પ્રાપ્ત થવાનો
આશીર્વાદ મેળવી કાવડ લઈ શ્રવણુ સરયુ કીનારે આવી પહોંચે છે.
- પ્ર. ૩ જો-ઠઠનપાળ, જીવણીયો, લાડવદ, માલતી વીગેરે પોતાના સ્વઅહ
તરફ શ્રવણુ ગુણગાન કરતા વીદાય થાય છે.
- પ્ર. ૪ જો-દુર્ગાપ્રસાદ તથા મંજાડોશી ઠઠનપાળની રાહ જુએ છે ત્યાં
સર્વે આવી મળે છે, જીવણુરામનો પીતા આવી જીવણુને પોતાને
ધેર લઈ જાય છે.
- પ્ર. ૫ જો-સરયુના કીનારા ઉપર ઉપવનમાં માતા પીતાને લઈ શ્રવણુ
પ્રવેશ કરે છે, તથા લાગવાથી પાણી પાવાને માટે ઝારી લઈ
શ્રવણુ જળ ભરે છે, દશરથનું બાણ વાગવાથી શ્રવણુનું મર્ણુ,
દશરથ યમરાજનો સંવાદ ઇંદ્રનું પ્રગટ થવું. બ્રહ્માની સ્તુતિ,
શંકરની આરાધના, વિષ્ણુભગવાન આવી શ્રવણુને સજીવન કરી
માતપીતાનો અધાપો દૂર કરે છે, પ્રભાવતી મેળાપ, વિષ્ણુ
પીતૃલક્ષ્મી ધર્મ પાળવા માટે, દશરથઅહો, પુત્ર લાવે પ્રગટ
થવાનું શ્રવણુને વચન આપી શ્રવણુ નક્ષત્રમાં, શ્રવણુદેવનો નીવાસ
કરાવે છે. છેવટેનો આનંદ.

પાત્રોનાં નામ.

- શ્રવણ—પીતૃભક્ત દેવીપુત્ર.
 શાન્તવન ઋષિ—શ્રવણના પિતા.
 જ્ઞાનવતી—શ્રવણનાં માતા.
 પ્રભાવતી—શ્રવણની સ્ત્રી.
 દુર્ગાપ્રસાદ—ઠંઠનપાળના પિતા.
 ઠંઠનપાળ—દુર્ગાપ્રસાદનો પુત્ર.
 શ્રવણરાય—વલ્લભદાસનો પુત્ર.
 ભરણક—ભાષવનો પુત્ર.
 મંછાબાઇ—ઠંઠનપાળની માતા.
 લાકવહ—ઠંઠનપાળની સ્ત્રી.
 માલતી—શ્રવણરાયની સ્ત્રી.
 વીણાધર—મંદીરનો મંદત સાધુ.
 દશરથ—અયોધ્યાપતિ મહારાજ.
 વસીષ્ઠ—રઘુવંશના ગુરુપદ પામેલા મહા ઋષિ.

ચોપદાર, વારાંજનાઓ, અન્યવર્ગ, વીગેર.

પીતૃભક્ત શ્રવણ

નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

મુત્તધાર—

૧

મંગલ ગાયો ગાયો ગુણગણ
માત પીતા પદ ભક્તિ ધારી—મંગલ
જનની જનક પૂજન અતિ પાવન
અબીનવ વરદાયક ત્રીલુવનમાં
સગુણ બ્રહ્મ સાચે સાચે
પાવન પરમ સુખ ધામ નામ—મંગલ

નેપથ્યમાં—

૨

પીતા સત્ય પરીબ્રજ પ્રમાણે
આદ્ય શક્તિ જનુનીને જાણે
ગુણ મણુ તેના ઉરમાં આણે
સકુથી મોટા દેવા
હું શ્રવણ કરીશ સાચે સાચે મુજ માતપીતાની સેવા

બાળાઓ—

૩

ધન્ય છે પીતૃભક્ત પુત્ર દૈવી કુંવરે કહાવે
 દૈવી કુંવરે કહાવે જેની તુલ્યના ન થાવે—ધન્ય.
 સંસાર માંહી સાચો મેવો માતને વળી તાત છે
 દેવના પશુ દેવ એવો શાસ્ત્રમાં સિદ્ધાંત છે—ધન્ય.
 બ્રહ્મા સકળ તીર્થ સાર માનો સ્વર્ગ કેશ દાર
 વેદ વિમળ મશ જાવે જેની—

ત્રવણુ—

૪

જનની જનકે દેવા જય જય—જનની.
 માત પીતા દ્વય મુરતી સચુણ બ્રહ્મ જેવા—જય.
 પિતા ઇશ પરીબ્રહ્મ મહા માયા માતા (૨)
 શિવ વીરંચી વરદશ પીતૃ રૂપ પ્રખ્યાતા—જય.
 અડસઠ તીર્થ પ્રમાણુ માંતે પીતા પદમાં (૨)
 પરીપુરણુ પદ જાણુ વૈકુંઠની હદમાં—જય.

અલબેલારામ, ઠંઠનપાળ— ૫

ચાલ કશં જઈ ખાસ ઝપાટો મારે સપાટો
 આવ્યા અલબેલારામ (૨)
 અરે હું તો રોકમાં ચાલીશ આમ વધારીશ વાતમાં મોટો હમામ
 આંધળાં મુજને આવ્યો જાણીને કરશે સો સો સલામ—ચાલ
 જરૂર જઈને નવા જુની કરવી તેની ચિંતા કાંઈ તારે ન ધરવી
 અહીં બનેલીની બોચી શીખામણુ આપીશ તાણું તમામ
 જોજો લાઇ તે ધડી મારો હમામ—ચાલ.

શ્રવણ—

૬

હાડિંગા હરખયકી હું બુધાવું પ્રેમેરે મારાં માતપીતા પધરાવું—હી.

રેશમની ગાદીને રેશમના તકીયા સુંદર સજ્યા સજાવું—હી.

કેશર અંદન અંગ ચરચાવું અંતરના હોજ ઉડાવું—હી.

પ્રભાવતી, શ્રવણ—

૭

નથી મનહુ ધીરજ ધરતું સેવા તજી સ્વામી તણી

જરી કર ન ફીકર પ્રિય તું સીધાવો સતી પીયર બણી—નથી.

ચંદ્રની પ્રીતિ ચંકારી તજે નહિ ચાતક સ્વાતી જળ વીસરે નહી

મને ગમતું નથી જવું દુર સેવા તજી—નથી.

શાણી સોય હુદમ નવ ધરશે જહ માતાની સેવા કરજો

વળજો વહેણાં જરેર સીધાવો સતિ પીયર બણી—નથી.

વીણાધર—

૮

ભજન કૃષ્ણચંદ્ર અબીરામ, નામ એ મત્ય સમજેરે ભાઈ

ખધી ખટપટ છોડો ખેટી સાચાએ શ્યામ સમજેરે માઈ

માલ ખળના મંદીર મોટાં મનગમતા હોયોગા

જમડા પકડી લઈ જવાના, એ મોટા વરજોગા—ધામજે.

લખ ચોરાસી બટકી પામ્યો મનુષ્ય જન્મ હારો

ફોગટ મકંદ મણી ગુમાવે તેમ તું પડશે વીણો—ધામજે.

ઠંઠનપાલ, લાડવણ, મંછાડોશી--૯

જ્ય જ્ય જ્ય મારી શામળી સાતા
 તારી આરતી હતાક હું ખીતાં ખીતાં—મારી શામળી
 પરણ્યા પછીથી આજ પહેલી પુજા છે
 તારી પુજની માંદી માનું મજા છે
 નિર્લજ ધીકાર ફજેતીની ધજા છે
 ના ગમે તો જાને આધો મારી રજા છે
 માફ માફ માફ મારી ચુલ્હીયલ ગીતા—તારી.

દરબારીઓ--

૧૦

નૃપમણી જ્ય વિજયકાર
 વિજય જૂમડગમાં સદાય--નૃપમણી
 જામો ત્રીલુવન કીર્તી અપાર
 ઈંદ્રપદ જુમીપર રધુ દરબાર
 સૂર્યવંશ પ્રતાપ છાપ
 અરી જળ મદન માન આપ—નૃપમણી.

કંચનીયો—

૧૧

ધ ની સા સા મ ગ રે સા રે પ મ પ મ ગ રે મ ગ રે સા
 ની ધ ની ધ પ મ પ મ ગ મ ગ રે સા ધ ની રે સા સા
 ધ ની સા ની સા રે સા રે ગ રે ગ મ ગ મ પ
 મ પ ધ પ ધ ની સા ની ધ ના સા
 સા સા મ ગ રે સા ની ધ મા સા મ ગ રે સા
 સા ની ધ ની ધ પ ધ પ મ પ મ ગ મ ગ રે સા રે ની સા સા
 ગ મ પ ધ ની ધ સા ની ધ પ મ પ ની ધ પ મ ગ રે મ ગ રે સા—ધની.

મથુરી ડાશી--

૧૨

અલખેલારામનાં શાણાં શેઠાણી મંગળાવહુ પટરાણીરે--વાગે રણજણીયું (૨)
 ઝીણી ઝીણી જાતના શાણુ મંગાવો, કસબની ડોરો મુકાવોજી
 ભમજે ઓઢીને ફરશે પતોનાં મંગળાવહુ પટરાણીરે--વાગે
 ઝીણી ઝીણી ધુધરીનાં ઝંઝર મંગાવો કલ્લને કાંખી ધડાવોજી
 પહેરીને ઠમકે ભાસે પાણી, મંગળાવહુ પટરાણીરે--વાગે
 ઓલી મંગળાવહુ પટરાણીરે--વાગે રણજણીયું

સાઠવધુ--

૧૩

છોને કહે છટકેલી પીટયા મને છોને કહે છટકેલી

હુ તો જોનમાં ઘેલી બનેલી--પીટયા મને

બાગ બગીચાની સ્થેત, બહુ સુંદર બણે શું ધરમાં મધેલી

સુંબડનો ફલવો ને સુસ્તની બરશી તાજ તાજ ખાકે પેલી-પીટયા

સાટનની સાડીયો કસમી લાગેલી ડોર, શમણે નહીં કાપજો દોઢેલી

પેલકાને ચોળીઓનો પાર નથી મારે, કટકે લુટી લાવેત-પીટયા

નવસેરા દાર સાચા મોતીના સુંદર બંગડીયો માણેક મટેલી

જુમણને જુમણાં વાડવધ પહેરતી વંદા હું પાકી બણેલી-પીટયા

મવણુ--

૧૪

સાચી કમાણી કરી આજ મેં સાચી કમાણી કરી

મહાન ભાગ્ય નાનું અમાગું શુંતપદ સેવા મળી--આજ

કલ્પ વૃક્ષની છાયા સુંદર દુધમાં સાકર બળી

કસ્તુરી કેશર ચંદનને કપુર દુકાનો કરી--આજ

ગૌ લોકની સાથે વૈકુંઠ સહેજ આબુ મળી

શરવણ સેવે પીતૃપદ પ્રેમે કાવડ કાંધે ધરી--આજ

અંક ૨ જો.

પ્રભાવતી—

૧૫

સતીએ કરી પુજન સ્વામી તણું સંસાર પાર ઉતરવું
 પુજન કરી પતીના ચરણ કમળનું ધ્યાન સદા સરવું (૨)—સતીએ.
 ઉભય કુળની લાજ વધારી નિતી પથે પળવું
 શીવજી ધરી શ્રણુગાર વિનયનું વહાલા સદા ભરવું—સતીએ.
 પતી સાચા પરમાત્મા સત ધર્મ પર ધ્યાન
 સતીએ પુજન સ્વામીનું એજ મોક્ષ કલ્યાણ—સતીએ. ❀

સાસુ, સસરો—

૧૬

રંગતાળી રંગતાળી રંગતાળી લાગી મને રંગતાળી
 ઝોળગ બળીઆકાકા કરીએ તારો લાગી મને રંગતાળી
 સોનાના ફલડાને સોનાની ઝારી માનતા કરીએ રૂપાળી-લાગી.

મંગળા, અલખેલારામ— ૧૭

ઉભીરે ઉભીરે માવડી મારી આ સખિલાં ઝાંઝાને ક્યાં જાય છે
 જવાદે જવાદે ઉતાવળે કાકાબળીયાની ઝોળગ થાય છે
 બાહરો ઉપર કેમ પાધડી પહેરી મારી છાતડી બળી બળી જાય છે
 ઝોળગ કરોને જઈ ઉતાવળે માથું હેલું આનંદે ઉભરાય છે
 (ઝોળગ શાન્તી) (દીકરી તારા મંદવાડી) (હું તો જીવું છું)
 (હેં હેં) (હા હા)
 રણજીથીયું ગવરાવ્યું તેના બદલામાં બેવડી ઝોળગ લેવાય છે.

માલતી—

૧૮

અળખાના પાસા અવળા કહે કોણ કરાવે સવળા
સ્વામી કહે નથી નવરા અળખાના પાસા અવળા
રડી વસતે કળી ખીલાવી રહો મદન કમાન યઝાવી
રીસાણા રસીકજી ભમરા સ્વામી કહે નથી નવરા
કળી અલી મનાવા ચાલી સખીએ કાંઈ ધીરજ આલી
અલી ખેઠા ફરીને અવળા સ્વામી કહે નથી નવરા

જીવણીયો—

૧૯

ગુણીયલ ગુરના શીખ યજ્ઞએ સંસારીયામાં—ગુણીયલ૦

તેના દાસના દાસ બની રહીએ સંસારીયામાં—

વિદ્યાનું જ્ઞાન જ્યારે પુર ના બણાવે તેવા મેતાનો માર શીદ ખાઇએ
રાગની આકરીમાં જીખ નવ ભાગે ત્યારે તેના ખોળ તે શીદ વહીએ—સંસારી૦
પૈસા પડાવી લેને રોગ ના મટાડે તેવા વૈદ્યાની ગોળી ના ખાઇએ
હીધું વળાવુ ને ચોર જ્યારે જુટે ત્યારે, તેની સંગાને શીદ જઇએ—સંસારી૦
પારસમણી જે લોદું કુંદન કરે નહીં તો પારસમણી કેમ તેને કહીએ
ઢોંગી ગુરથી કાંઈ ભમણા ના ભાગે ભાઇ માળાના મુગગા ખોઇએ—સંસારી૦

વિજાધર—

૨૦

ધર્મને બહાને ધુતી ખાવાની ખાસ દુકાન આ મંદીર છે
બોળા જનને ભરમાવાની કપટ બાજી આ સુંદર છે
ભાવે ભેટ જઈને ધરતા મુરખા મહંત તણે ચરણે
સંસારીને એકના સાંસા મહંત દશ નારી પરણે
કોણ તપાસે કીણી તજરે પોલમપોલ શું અંદર છે—ધર્મ.
જ્ઞાની પુરષને હરીનું પુજન સતીને પતીની છે સેવા

સપુત કુંવરને આ સંસારે માતપીતા મોટા દેશ
દીન જનોને દાન કરે એ સત્ય ધર્મ એકંદર છે--ધર્મ.

લાડવધ, ઠંઠનપાળ— ૨૧

હું છું ગુલામી રંગ ગોટા જોટા નથી મારી જોડીને
નામે બચ્ચું નથી સારું ઠંઠનપાળ દોષો ખોડીએ--હું છું.
ઘાડે દીપે તું રાંડ વધુ વધુ વડે મોતીની માખાઆ કાગડાને કંઠે
ક્યાંથી કબારગળ કરમે મળી તું કાડીએ જોઈ તને જાડે બળી હું
નીકળ છટકેલી મારા ધરમાંથી બહાર આ ચાલી જરી નથી
મારે દરકાર--હું છું.

મવણ— ૨૨

અમૃતથી પણ અતી મીઠી લાગે માતપીતાની સેવા
જતની જનકના પદ પુજત તે મધુરા મધુરા મેવા--અમૃત.
સ્નાન ધ્યાન સધ્યા તર્પણ કરી અગ્નિ હોય સુધારે
પ્રેમે ન પુજે માતપીતા પદ વ્રથા વખત તે ગાળે--અમૃત.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વથી મહિમા માતપીતાનો ભારે
પ્રગટ પ્રકાશ નીજ જતની જનકની સેવા સપુત સુધારે--અમૃત.

લાડવધ— ૨૩

નારી સુંદર હોય જ્યાં ત્યાં મુરખ ભરથાર
રંગીલા નરમે મજે કુવડ સંખણા નાર
બધે છે એક ખોડ તો ખરી હું લાડવધ મને જોડી ના મળી
ચંપા કલી સુંદર સરસ ભમરો સુગંધી ના લહે
કંટક છતાં ગુલાબ કલી પર ભમરજી રાજી રહે
કસ્તુરી કાળા રંગની ઉત્તમ સુગંધી છે ભરી
હું છું રાખાળી સુંદરી તે મુરખને પાલે પડી--બધે છે.

સાહવધ—

૨૪

સખી હું તો પ્રેમના પંથમાં પેઠી પ્રેમી મારો હૈયાહાર હીમની વીંટી—સખી.
અંદરને અંકાર પ્રેમી મયુરને મેઘ પ્રેમી પ્રેમી કાયલડી આંખા ડાળ
પર બેઠી—સખી.

પ્રેમી મારો રસીયો બેની પ્રેમી મન વસીયો મારે
પ્રેમી મારો તોલો હું તો રતી ને ચણોઠી—સખી.

ઠંઠન પાળ—

૨૫

એક અમી રસ ધુંટડો પાછિરે મિત્રો પ્યારા
ચુલુવંતી ગીતા બણાવુરે મિત્રો પ્યારા
સકળ શાસ્ત્રના સારે પીતૃભક્તિ ધર્મ સંસારે
પામો પદારથ ચારેરે મીત્રો પ્યારા
માતપીતાશ્રી મેવા છે દેવ શીરોમણી દેવા
સહુ કરજો પીતૃ પદ સેવારે મીત્રો પ્યારા

અવણુ, શંકર—

૨૬

સૌ દેવના પણુ દેવ હે માદાદેવ શીવ શંકર તમે
માંધર્વ મુની કીર્ત્તવ સુર નરનાગ આદી સૌ નમે
વીનતી અવણુ તણી સાંભળી સુચી ધર્મ સાચો સ્થાપજો
પીતૃભક્તિ ધર્મ પ્રમાણુની સાક્ષી સદા શીવ આપજો
પીતૃભક્તી ધર્મનો વિજય પ્વજ સહુ વેદમાં વીખ્યાત છે
પીતૃભક્તી ધર્મનો વિજય પ્વજ ત્રણુ લોકમાં પ્રખ્યાત છે
સદ શાસ્ત્ર દેવી પ્રમાણુથી શીધાન્ત સાચી ટેક છે
ચીન્તામણી સંસારમાં પીતૃભક્તી ધર્મજ એક છે.

મગળા, અલબેલારામ— ૨૭

મરી ગઈ મરી ગઈ ઓય મારા બાપરે
 વલુરા વીલાસ ચોળી મેળવ્યાં છે પાપરે—મરી૦
 ચાલુક પરસાદની ચટણી જરા તું ખા
 મરી ગઈ મરી ગઈ ઓય ઓય મારી મા
 રંગતાળી ગવરાઈ ગઈ તે શું ભુલી
 માફ કરો નાથજી મુરખી હું ભુલી
 નવા જમાનાની નવી નવા વાતો
 કુબારજી રાંડનો વાંસો રંગાતો

અવજી—

૨૮

માનુ સદ્ગુણ સકળ સહુ કાજ આજે દેવ મણી જ્યકાર
 રમ્ય શીખર કૈલાશ ભુવનમાં ગીરીજ કંથ ખીરાજે
 નારદ શારદ ગુણ ગણ ગાવત તાળ પખાવજ વાજે—માનુ૦
 ઈંદ્રચંદ્ર દીન કરમણી આરતી બ્રહ્મા સ્તોત્ર પઢાવે
 વિષ્ણુ બળવત રસીક બાંસુરી વેદ વીમળ યસ ગાવે—માનુ૦

પ્રભાવતી—

૨૯

છેલ્લા પ્રણામ છે સ્વામી આ દાસી તણા
 મન મંદીરના વીસરામી દીનદાસી તણા
 આહિમ પરશના સ્થાનમાં મુજ દેહ આ ગળી જાય છે

કેલાસ શીખર સમીપ મારું મર્થું આજે થાય છે
જગદીશ્વરા સતીધર્મ ધારી નામની સેવા કરી
તે પુનઃથી મળજો મને સ્વામી શ્રવણ બોલોબલ કરી

શ્રવણ, માલતી—

૩૦

આજ સુધર્મો સંસાર બધો મારો રસીલી પામ્યો રસીકા રૂપાળી
વારે રસીયા મોહનજી મન વસીયા હું ઠાસી તમારી વારે.
ચંદ્રબદન ઘેલો પ્રેમવારી શીખેલી
મધુર વચન વીણાના નાદે નાચેલી
છબીલી બોલ મદન પાઠ ક્યાં તું શીખેલી
પ્રીતમ પ્રેમ શાળમાં શીખ્ય થઈ બણેલી
વારે અલખેલી પ્રેમ ઘેલો મારીં.

ઠંઠનપાળ—

૩૧

દીવાનો થયો ડાહ્યોરે ઠંઠનપાળ
હુતો જુમનાજીમાં નાહ્યોરે ઠંઠનપાળ
ગંગા નાહ્યો ગોમતી નાહ્યો નાહ્યો કાશી દેહાર
તરેવણીના તટપર નાહ્યો હુતો લાવ્યો પદારથ ચારેરે—દીવાનો.
ગુરુગમ પાયો ભક્તિ કમાયો લાયો લાખેણી નાર
માતા પીતા તણી સેવા શીખી આવ્યો હુતો આનંદે ઠંઠનપાળરે—દીવાનો.

શ્રવણ—

૩૨

આવી અવધપુરી સુખદાઇરે આ સુંદર સરયુ કીનારો (૨)
તટ સુંદીર ગંભીર વહેવારો ઉપવન શોભા સોભે સારી

ભાગે સુખમાં સમીર સખકારીરે સુંદર સરસ કીનારો
 માતાજી કહેા નવરાત્રી પીતાજી સ્નાન કરાવું
 કોતો અમન જળ પાઉરે આ સુંદર સરસ કીનારો

અવળી, દશરથ—

૩૩

દશરથ રાજા પુરણ પુત્ર પાપી વીજી અપરોપ શું માર્યો અભાગી-દશ-
 આરો લોક જળ સરવા હું આપ્યો માતપીતાન તરણા બાપી-દશર
 થોર સુધન વન રાગવળી મરણે અંધ અપંગતા પાંચ ને કાપી-દશર
 સત્વરેન જળ પાદને કહેજે અવળી મગવળી પીરજ આપી-દશર
 સરવળી દેવા વીતતી રવીકારો માફ કરો અપરાધ આમારો
 તન, મન, ધનથી, માતપીતા તમ એવંસ પદરજ મુરજ શાળી-દશરથક

સર્વે--

૩૪

ધન્ય ધન્ય અવળી સપુત પીતૃભક્તી ધારી
 પીતૃભક્તી ધારી કિર્તી અગળ સુખશ્રારી--ધન્ય
 હંદ્રવંદ દીન કરમણી નારદ શારદ ગાયે
 નક્ષત્રે નીવાસ પામ્યા આનંદ ઉર જાગે--ધન્ય

